

Indenrigs- og Sundhedsministeriet
Kommunal Sundhed
J.nr. 2006-1433-271
Den 16. april 2006
Fil-navn: Røgfri miljøer-Grønbog-grundnotat

GRUNDNOTAT
OM
KOMMISSIONENS GRØNBOG
”MOD ET EUROPA UDEN TOBAKS RØG –
POLITISKE VALGMULIGHEDER PÅ EU-PLAN”

Resumé

Kommissionen lancerede den 30. januar 2007 en offentlig høring om fremme af et røgfrit Europa. Høringen, der har form af en grøn bog med titlen ”Mod et Europa uden tobaksrøg – politiske handlemuligheder på EU-plan”, har til formål at afdække medlemslandenes og andre parters synspunkter med hensyn til, hvorledes røgfri miljøer i Europa bedst kan fremmes. Høringsfristen er den 1. maj 2007.

1. Baggrund

Kommissionen lancerede den 30. januar 2007 en offentlig høring vedrørende fremme af røgfri miljøer i Europa. I høringen, der har form af en grøn bog med titlen ”Mod et Europa uden tobaksrøg – politiske valgmuligheder på EU-plan” (COM(2007)27), beskriver Kommissionen sundhedsmæssige og økonomiske konsekvenser af passiv rygning, offentlighedens holdning til passiv rygning og rygeforbud, eksisterende foranstaltninger med henblik på fremme af røgfri miljøer truffet på nationalt niveau og EU-niveau samt fordele og ulemper ved forskellige tilgange til fremme af røgfri miljøer.

Formålet med høringen er at afdække medlemslandenes og andre parters synspunkter med hensyn til, hvorledes røgfri miljøer i Europa bedst vil kunne fremmes. Høringsfristen er den 1. maj 2007.

2. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlag er ikke relevant.

3. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

4. Formål og indhold

Formålet med den offentlige høring er at afdække medlemslandenes og andre interesserede parters synspunkter med hensyn til, hvilke skridt det vil være hensigtsmæssigt at tage på EU-niveau med henblik på at fremme røgfri miljøer i Europa. Kommissionen efterspørger således både synspunkter med hensyn til ambitionsniveauet og med hensyn til hvilke midler, der vurderes som bedst egnede til at fremme den valgte politik. Høringsfristen er den 1. maj 2007.

I grønbogen redegør Kommissionen for de sundhedsskadelige konsekvenser af passiv rygning. Det anføres bl.a., at passiv rygning forårsager mere end 79.000 dødsfald pr. år i medlemslandene, ligesom passiv rygning forårsager hjerte-karsygdomme og ånde-

drætssygdomme. Der peges samtidig på, at passiv rygning især er skadeligt for spædbørn og børn, ligesom passiv rygning i forhold til gravide kvinder kan føre til lavere fødselsvægt, fosterdød og for tidlig fødsel. Fremme af røgfri miljøer vil således være gavnlig for folkesundheden. Det vil ikke blot gælde for så vidt angår konsekvenserne af passiv rygning, men også for så vidt angår aktiv rygning, idet initiativer med henblik på fremme af røgfri miljøer vurderes at ville bidrage til en reduktion af antallet af aktive rygere.

Om de økonomiske konsekvenser af passiv rygning angiver Kommissionen, at disse udmønter sig i form af udgifter til behandling for tobaksrelaterede sygdomme samt andre samfundsøkonomiske udgifter til bl.a. pensioner mv. på grund af uarbejdsdygtighed og et lavere skatteprovenu. Hertil kommer de økonomiske tab i den private sektor som følge af lavere produktivitet blandt ansatte på grund af rygepauser og sygefravær.

Den forventede forbedrede folkesundhed som følge af fremme af røgfri miljøer vil i henhold til grønbogen således kunne indebære en betydelig økonomisk positiv effekt. Det medgives dog også, at fremme af røgfrie miljøer vil kunne have utilsigtede økonomiske konsekvenser i form af et lavere afgiftsprovenu som følge af faldende salg af tobak samt økonomiske tab for tobaksindustrien og fald i antallet af beskæftigede i denne sektor.

Om den offentlige holdning til passiv og aktiv rygning peger Kommissionen på, at der synes at være stor folkelig opbakning til politikker med sigte på at reducere passiv rygning, ligesom flertallet af borgerne i medlemslandene er klar over, at passiv rygning er sundhedsfarlig for ikke-rygere. Undersøgelser viser tillige, at støtten til røgfri politikker er størst i de medlemslande, der har introduceret rygeforbud i restaurations- og forlystelsesbranchen. Dette viser efter Kommissionens opfattelse, at støtten til sådanne politikker stiger frem mod og endog efter gennemførelse af de pågældende politikker. Samtidig bevirker sådanne politikker, at borgerne bliver mere opmærksomme på farerne ved såvel aktiv som passiv rygning, hvilket på sigt ventes bl.a. at ville føre til reduktion i antallet af aktive rygere.

I grønbogen gør Kommissionen endvidere status over den eksisterende regulering i de enkelte medlemslande og på EU-plan, der tager sigte på fremme af røgfri miljøer. For så vidt angår medlemslandene er det Kommissionens vurdering, at der er en klar tendens til introduktion af røgfri miljøer i medlemslandene. Omfanget og karakteren af tiltagene i medlemslandene er imidlertid meget forskellige og spænder således over rygeforbud i lukkede lokaler med offentlig adgang og på alle arbejdspladser, til rygeforbud med undtagelser eksempelvis i form af mulighed for etablering af særlige rygefaciliteter på arbejdspladser, overgangsordninger for restaurations- og forlystelsesbranchen samt specifikke undtagelser for eksempelvis cigar- og pibeclubber. Hovedparten af medlemslandene har indført rygeforbud på større offentlige steder så som hospitaler, uddannelsesinstitutioner, offentlige transportmidler mv.

Karakteren af de nationale tiltag i medlemsstatsniveau spænder også vidt. Nogle lande anvender frivillige tiltag, f.eks. i form af frivillige aftaler, medens andre lande anvender lovgivning, hvor overtrædelse af rygeforbudet er strafsanktioneret. De nationale tiltag er i flere medlemslandene suppleret af tiltag på regionalt og/eller lokalt niveau.

På EU-plan er spørgsmålet om røgfri miljøer behandlet i en række resolutioner og henstillinger, der ikke er retligt bindende. En række direktiver om sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen vedrører også spørgsmål om passiv rygning på arbejdspladsen.

Herefter gennemgår Kommissionen fordele og ulemper i forhold til rygeforbud med større eller mindre rækkevidde. Det mest vidtrækkende forbud vil bestå i et fuldstændigt rygeforbud i alle lukkede lokaler med offentlig adgang, herunder også offentlige transportmidler, samt indendørsarbejdspladser. Et forbud af denne karakter ville kunne suppleres med forbud mod rygning på udendørs arealer, hvor folk befinder sig tæt på hinanden. Det gælder bl.a. ved indgange til bygninger, togperroner, busstoppesteder, sportsstadioner og koncertsteder. Begrænsede undtagelser ville tillige kunne overvejes i forhold til lokaliteter, hvor folk opholder sig dagligt. Det kunne eksempelvis være plejehjem og fængsler.

Et mindre vidtrækkende forbud vil efter Kommissionens opfattelse bestå i et totalt rygeforbud i alle lukkede lokaler med offentlig adgang og indendørs arbejdspladser kombineret med undtagelser for særligt udvalgte lokaliteter så som restaurations- og forlystelsesbranchen. En sådan tilgang vil kunne kombineres med krav om særlige rygerum med udluftning.

Det anføres derudover, at rygeforbud bør kombineres med supplerende tiltag på såvel EU-niveau som nationalt niveau. Sådanne supplerende tiltag, der vil kunne bestå i offentlige anti-rygekampagner, vil efter Kommissionens vurdering medvirke til at sikre et positivt resultat af indsatsen med henblik på at fremme røgfri miljøer.

Det er Kommissionens vurdering, at et totalt forbud mod rygning i lukkede lokaler med offentlig adgang og på arbejdspladser kombineret med begrænsede undtagelser vil være til størst gavn for folkesundheden sammenlignet med et mindre vidtrækkende forbud. Imidlertid peger Kommissionens dog også på, at et så vidtrækkende forbud sandsynligvis vil blive mødt med modstand i en række medlemslande, og derfor vil kunne vise sig vanskeligt at gennemføre.

Med hensyn til et mindre vidtrækkende rygeforbud er det Kommissionens vurdering, at det vil være mindre effektivt i forhold til folkesundheden end et fuldstændigt forbud, idet det imidlertid forventes at kunne opnå mere støtte i medlemslandene. Et forbud af denne art vil i øvrigt ikke afholde de medlemslande, der måtte ønske det, fra at indføre eller opretholde mere strikse rygeforbud.

Udover at efterspørge synspunkter med hensyn til omfanget af initiativer for at fremme røgfri miljøer i Europa ønsker Kommissionen tillige at indhente synspunkter om hvilke skridt på fællesskabsniveau, der vil være mest hensigtsmæssige med henblik på den bedst mulige gennemførelse af den valgte målsætning – dvs. hvorledes EU bedst kan bidrage til gennemførelse af rygeforbud med mere eller mindre begrænsede undtagelser. Blandt midlerne til rådighed med henblik på at opnå røgfri miljøer opregner Kommissionen opretholdelse af status quo, frivillige foranstaltninger, åben koordination og udveksling af erfaringer og bedste praksis mellem medlemslandene til henstillinger fra Kommissionen eller Rådet og bindende EU-lovgivning.

Kommissionen vil efter udløbet af høringsfristen den 1. maj 2007 analysere de modtagne hørings svar med henblik på udarbejdelse af en rapport med hovedresultaterne af høringen. Herefter vil Kommissionen overveje eventuelle yderligere tiltag.

5. Europa-Parlamentets udtalelse

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig, fordi der ikke er tale om forslag til lovgivning.

6. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Der er tale om en høring, der ikke indeholder forslag til retsakter. Høringen har derfor ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

7. Konsekvenser

Der er tale om en høring, der ikke indeholder forslag til retsakter. Høringen har derfor ingen statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller administrative konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget.

8. Høring

Grønbogen er blevet sendt i høring hos Astma-Allergi Forbundet, Danmarks Lungeforening, Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, Forbrugerrådet, Hjerteforeningen, Kræftens Bekæmpelse, Landsforeningen Røgfrit Miljø, Netværket af Forebyggen- de Sygehuse i Danmark, Philip Morris, Sund By Netværket og Tobaksindustrien.

Høringsfristen er den 20. april 2007, idet høringsparterne samtidig er blevet orienteret om, at der er tale om en offentlig høring med mulighed for at sende bidrag direkte til Kommissionen.

9. Generelle forventninger til andre medlemslandes holdninger

Regeringen har ikke kendskab til offentligt kendte holdninger til grønningen i andre medlemslande.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Efter regeringens opfattelse er det positivt, at Kommissionen med grønningen iværksætter en offentlig debat om fremme af røgfri miljøer i Europa. Regeringen finder samtidig, at der i grønningen rejses en række relevante og aktuelle spørgsmål med hensyn til fremme af røgfri miljøer.

Regeringens holdning til anvendelsesområdet for initiativer vedrørende forbud mod rygning afspejler sig i lovforslag L 191 om røgfri miljøer, der p.t. er under udvalgsbehandling i Folketinget. Det betyder, at regeringen foretrækker den mere lempelige tilgang, der er beskrevet i afsnit IV, og som konkret indebærer et generelt rygeforbud på arbejdspladser, i det offentlige rum, i transportmidler og på serveringssteder med en række muligheder for undtagelser.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.